

Voorspoed misbruiken wij meer dan tegenslag.

Marcilio Ficino aan Kardinaal Raffaele Riario en Francesco Salviati, Aartsbisschop van Pisa.

Aristoteles schrijft in zijn boek ‘Over Ethiek’¹ dat het moeilijker is om pijn te verduren dan onthouding van genoeg. Dit lijkt dan ook met de rede te bewijzen, want pijn is sterker bij vernietigen van de natuur dan genoeg is bij behoud of herstel ervan. Om deze reden zal iemand met een gezond verstand kiezen, als er keuze is, liever afstand te doen van genoeg dan pijn te verdragen of te lijden.

Desondanks gebeurt het, door een dwaas of liever ongelukkig toeval dat de meeste stervelingen voorspoed meer misbruiken dan tegenslag, en dat zij die zich niet overgegeven hebben aan de dreiging van pijn, nog altijd kunnen bezwijken aan de verleidingen van genoegens. Ik noem Achilles, Hannibal,² Marcus Antonius en vele anderen die weliswaar stevig stonden bij het razen van de noordenwind maar toch bezweken door streling van een zacht briesje; en hoewel zij zich bevrijdden uit een zee van gal, overweldigde een enkel drupje honing³ hen direct. En als mij, zoals Homerus, werd toegestaan vliegen met helden⁴ te vergelijken, zou ik hieraan toevoegen dat vliegen nooit verdrinken in zure wijn, maar vaak in zoete.

Is er iemand die, na gepaste overweging, niet waarlijk verbaasd is hoe wijselijk Salomo, de meest wijze der Hebreërs, volharde in zijn werk, en hoe onwijs hij bezweek voor zijn lust?⁵ Of hoe dapper Hercules, de dapperste der niet-Joden, alle gevaren, hoe groot ook, overwon; toch hoe zwak hij zijn nek plaatste onder het juk van plezier?

Zoudt u willen weten waarom goed geluk meer dan tegenspoed ’s mensen geest verwekelijkt en breekt, het korte filosofische antwoord zou zijn dat voorspoed ’s mensen geest vervult met de wind van overvloed en dat deze overvloed hem losbandig en slordig maakt; een volmacht maakt zulke mensen zwakker, dat wil zeggen meer geneigd tot kwaad dan alle andere mensen.

De waarheid is dat iedere begeerte van nature het goede kiest en volgt, terwijl zij kwaad⁶ schuwt en verjaagt. Genoegen nu schijnt het beeld van goed te bevatten, maar pijn het beeld van kwaad. Daarom, als plezier ons ten deel valt, dan schuwen wij het niet alleen, wij jagen het moedwillig na als ware het een maîtresse, en bezwijken ervoor en geven ons eraan over. En dus, zoals Plato

zei,⁷ wij zijn gevangen als aan een vishaak en dan worden wij ongewild vernietigd door vijanden, dat wil zeggen door het kwaad dat schuilgaat onder het plezier. Maar als het afschuwelijke gezicht van pijn zich toont, dan wordt de hele natuurkracht in ons direct gealarmeerd, als tegen een vijand, en dus vechten wij krachtig, en overwinnen deze openlijke vijand veel gemakkelijker dan de verborgen verrader.

Laten wij, om in voorspoed te gedijen, ons daarom herinneren dat het in de aard van het kwade ligt om zichzelf dagelijks aan te bieden, onder het mom van het goede, dat wil zeggen plezier, een hinderlaag om ellendigen te bedriegen en te vernietigen. Wat betreft het kwade zelf, in het bijzonder ontaarding van de geest, zou dit ooit onvermomd tot ons komen, zelfs lelijker dan de lelijkheid zelf, dan zou het direct gemeden worden. Maar wanneer het tot ons komt bedekt met plezier, het beeld van het goede zelf, dan wordt het heel gemakkelijk door iemand opgenomen en onderdak verleend als ware dat het goede; maar spoedig daarna slaat het heimelijk zijn onoplettende gastheer met een zwaard neer, zoals hij verdient.⁸

Daarom, laten wij ons hoeden voor plezier om aan pijn te ontkomen. Plezier met pijn gekocht leidt tot ondergang.⁹